

cvetlica po cel kozarec najčistejše vode v sebi ima. Tü blagosloviva previdnost, ki je ta čisti vir vsred pokvarjenih močvirij na šibko cvetlično steblo djala, kakor je djala upanje na dno tuge ranjenih sere, in kakor daja, da iz nedra revščine krepost izvira.

Oh! kmalo zapazim, da me je navidezen Atalin pokoj goljufal. Kolikor dalje greva, toliko bolj žalostna prihaja. Večkrat se brez uzroka strese in nagloma glavo oberne. Prestrežem jo ko me milo gleda, potem pa oči svoje z globoko tugo proti nebu vzdiguje. Kar me pa najbolj straši, je nekakošna skrivnost, nekakošna v globočini njene duše skrita misel, ki jo ji v očeh vidim. Vedno me k sebi vleče, pa vedno spet od sebe rije; ko menim, da sem v njenem sercu nekoliko naprej prišel, vidim, da sem še, kjer sem bil. Kolikokrat mi je djala: „O ljubček moj mladi! ljubim te kakor senco gojzdov sred dneva! Lepši si ko puščava z vsemi njenimi cvetlicami in z vsemi njenimi veterci. Ko se k tebi nagnem, se tresem, ko se moja roka tvoje dotakne, se mi zdí, kakor da bi umreti imela. Unidan, ko si mi na persih počival, mi pihne veter tvoje lase v obličje, in menila sem, da čutim rahel dotik nevidljivih duhov. Da, vidila sem serne okonske gore; slišala sem pogovore priletnih možakov: pa pohlevnost sern in modrost starčkov ni tako ugodna in mogočna ko tvoje besede. In vendar, ubogi Šaktas, nikdar ne bom tvoja žena!“

Vedni razpori Ataline ljubezni in vere, vdanost njene rahlečutnosti in čistost njenega vedenja, njeni ponosen značaj in njena globoka čutljivost, povzdiga njene duše v važnih rečeh, njena sposobnost v malih — vse mi jo nezapopadljivo dela; z eno besedo, Atala je čez človeka veliko zamogla. Polna strasti je bila polna mogočnosti; treba jo je bilo ljubiti ali sovražiti. (Dal. sl.)

Kratkočasnica.

Ukleti osel.

Dobro je znano, da potepuhi, naj so že mestni razujzdanci, malopridni učenci ali kar kolj hočejo, radi burke uganjajo in se tudi kake posebne zvijače v svoj prid poslužujejo. Tako so po pripovedki tri zvite buče babjovernemu kmetu osla ukradli. Dobili so namreč poletno popoldne kmeta, ki je konec njive v senci spal. Osel se je pasel pri njem, privezan za njegovo roko. Radi bi ga bili ukradli; pa so se bali, da bi jih ne bili potegnili v luknjo. Pustili ga vendar niso. Kaj so storili? Dva sta odvezala osla in ga dalje gnala, tretji pa — lesičja glava — se je namesto osla privezal za jermen ravno tako, kakor je bil popred osel privezan. Ko sta bila osla že deleč odgnala, je privezani kmeta zbudil, rekoč: „Oče ne ustrašite se! ni nič hudega; sej vidite, sam sem tukaj, kakor ste me bili privezali.“ — „Kaj pa je? kaj pa je?“ je djal kmet vès prestrašen — „kje pa je osel?“ — „Ne strašite se, osel ni ušel, ampak le njegov čas je minul, in kakor vidite, sem jez še privezan, kakor ste me bili privezali, — odgovori sleparček. „Pa kaj — pasja noga? — sej sem osla privezal, zdaj pa vidim človeško podobo, kje pa je osel? Se mi le sanja ali je res?“ zaupije osupnjeni kmet. „Ne sanja se vam ne; res je vse, kar vidite; namesto osla imate mene ubogo siroto, pa saj ste me imeli tudi popred le v drugi podobi“, je rekel dalje sterganec, in prosil, da bi ga spustil. Začne tedaj kvantati, kaj da se je z njim godilo, kaj da je bil in kako da je sèm prišel. Zmislil si jo je bil še popred, kaj da bo storil; zato je jel v začetku kmeta strašiti, da je ravno tisti osel, ktereга je bil privezal in da je zdaj zopet to, kar je bil, namreč človek. Nakuhal se mu je bil, da je bil učenec, da se je pa slabo učil. Za tega voljo je bil na oslovsko klop posajen. „Oča, ko to zvejo, so bili zlo žalostni in so me v osla ukleli“, reče dalje. „Potem ste bili vi, ne vem ali tako srečni ali nesrečni, da ste me kupili. Zdaj je čas očetove ukletve minul in zatoraj

vas prosim, da bi me spustili, da idem domú. To vem, da sem vaš, pa vendar, kakor vas poznam, niste tako neusmiljenega serca, da bi me še za sužnjega imeli, zatoraj vas prosim še enkrat, spustite me domú.“ — Kmet nič ukletega ni hotel in je potepuha koj spustil. Brez osla vendar ni mogel biti, in šel je na bližnji sejm po družega. — Vès se prestraši, ko svojega nekdanjega osla na prodaj vidi. V serce se mu smili, da je že spet uklet. Kupiti ga pa neče, ker se je bal, da bi se mu ne spremenil prekmali zopet v človeka, in da bi ne dobil v kratkem času namest osla kakega lumpa.

Kmali je bil osel prodan, se vé da ne drago, in denarje so zapili brez mene, ker pri nizki ceni niso mešetarja potrebovali. J. V—c.

Sirota Jerica.

Narodna kranjska.

Vstani, vstani Jerica,
Vstani, ženi vole past
Tjekaj v reber zeleno.
Čakajte oj mati vi,
Da danove odzvoni,
Petelinčki odpojó.
Vstani, vstani Jerica,
Vstani, ženi vole past
Tjekaj v reber zeleno!
Jerica ustala je,
Past voličke gnala je
Tjekaj v reber zeleno.
Pasite volički se,
Da grem k svoji materi,
Tje na britof žegnani,
Kjer so grobje velbani.
Črna zemlja odpri se,
Črna zemlja, matern' grob,
Da vam potožila bom,
Svoje serce odkrila bom,
Zemlja se odperla je,
Črna zemlja, matern' grob.
Jerica tožila je,
Tako govorila je:
Mati, mati, mamica,
Pač imam hudo mačeho;
Preden še dani zvoni,
Petelinčki odpojó,
Me pokliče, me zbudi;
Moram gnati vole past
Tjekaj v reber zeleno.
Pri vas pa ležala sem,
Da je posjalo solnčice,
Mi na mehko posteljco.
Mati, mati, mamica,
Pač imam hudo mačeho,
Peče mi s pepela kruh
Z drobnim peskom ga soli.
In kadar mi reže ga,
Vreže mi tak tankiga,
Da se vidi skoz njega.
Zraven vselej krega me.

Vi ste pekli beliga,
Rezali debelo ga,
Z maslom ste ga mazali,
Zraven se mi smejali.
Mati, mati, mamica,
Pač imam hudo mačeho,
Kadar ona češe me,
Tak z grebeni sterže me,
Da mi teče črna kri.
Ko ste vi česali me,
Gladko ste česali me,
Milo božali ste me.
Mati, mati, mamica,
Pač imam hudo mačeho.
Postljo imam tak terdó,
Nikdar ne postelje je,
Nikdar ne zrahljá mi je,
Devlje v zglavje ternje mi,
Devlje v snožje pesek mi,
Vi ste mehko dali mi,
Vsak ste dan postlali mi,
Vsak ste dan zrahljali mi;
Mati, mati, mamica,
Biti mi ni več domá!
Mati govorila je:
Pojdi, Jerica, domú,
Zroc' se milimu Bogú.
Mati, mati, mamica,
Biti mi ni več domá,
Tü pri vas ostala bom
Tü pri vas ležala bom,
Leže Jerca k materi,
Še tako mi govori:
Bolji mati so mertva,
Kakor živa mačeha,
Komaj to izgovori,
Svojo dušico pusti. —
Kako je pač to hudó,
Oj hudó za vsaciga,
K' nima svoje matere,
K' ima hudo mačeho.

Dopisi.

Iz Gradca. Truplo rajnega nadvojvoda Janeza bodo iz Gradca prepeljali na Tiroljsko v Meran, kadar bo ondí raka za-nj in njegovo rodovino popolnoma dodelana. Rajnega želja je bila, ondí po smerti počivati. Glavni odbor štajarske kmetijske družbe je v zboru 12. maja sklenil, presvitlemu nadvojvodu v imenu družbe spominek hvalnosti postaviti. Ta spominek pa ne bo iz kamna ali iz bron izdela, ampak bo obstal iz natančnega popisa tiste dežele, v kateri je neumerli gospod skoraj skozi 50 let se trudil za blagor kmetijstva in obertnijstva. Podružnice so že začele podpise za dnarne doneske naberati, kateri se bodo potrebovali za slovesno obhajanje štiridesetletne delavnosti presvitrca nadvojvoda Janeza, kot predsednika štajarske kmetijske družbe. Omenjeno delo, ki bode spominek neu-

merlemu gospodu, utegne mesca septembra tega leta dogotovljeno biti, in ta mesec bo potem veliki zbor štajarske kmetijske družbe, v katerem bodo volili novega predsednika.

Iz Koroškega. Iz Pliberge se piše, da nekaj časa sem sadno pa tudi drugo drevje neka bolezen napada, za katero usahnuje. Zraste namreč po deblih in vejah tenak rumen mah, kateri jih kakor skorja preprega in tako zaduší. Na lepi veliki pliberški planjavi je viditi cele verste večidel sadnega drevja tako bolnega. (Da je po krompirjevi, repni in tertni bolezni tudi sadno drevje na versto prišlo, na Krajskem ni nobena novica, ker žalibog! že kake tri leta zapazujemo, da sadonosnice bolehajo; tudi popolnoma usahnelo jih je veliko).

Iz Ljubljane. V nedeljo ponoči po enajstih so presvitli Cesar na poti na Laško prišli v Ljubljano, kjer ga je zraven deželnih, duhovnih in vojaških načelnikov in pa mestnega odbora sprejela obila množica ljudstva s živimi klici „živio“, „vivat“ in „eljen“; po kratki pomudbi so se peljali naprej; s Cesarjem so bili fzm. baron Hes, generaladjutant grof Grüne, baron Kellner Köllensteinski in fml. baron Schlitter. — Z nadušeno besedo kliče Njih eksc. naš deželni poglavar tudi Krajnce, naj stopijo kot prostovoljci v cesarsko armado; današnji „Oglasnik“ naznanja ta „oklic“ od besede do besede. — Mestni magistrat je te dni oklical, da prejema vse armadi namenjene darove, tudi cufanje, povoje in platno, kakor jih dunajska družba v pomoč vojakom želi (poglej „Novičarja“ iz Dunaja).

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz bojišča na Laškem. O boju pri Montebelli je poslal fzm. grof Gyulai 23. maja obširnejši popis presvitlemu Cesarju in iz tega posnamemo o prvi večji bitvi sledeče: Grof Gyulai je ukazal 20. maja posilni ogled na desnem kraju Pada napraviti, ker je zvedil, da ima sovražnik namen, z veliko močjo čez Voghero proti Piačenci jo udariti. Zavaljo tega so šle v noči, med 19. in 20. maja tri brigade skozi PAVIO na zataborjeni most pri Vaccarizzi, kjer je že ena brigada bila. F. m. l. Urban, kateri je že pred kraj med Stradello, Vaccarizzo in Voghero dobro ogledal, je pritiskal tudi s poldrugo brigado k unim. Poveljnik te čete, f. m. l. grof Stadion, je začel 20. zjutraj njemu izročeno opravilo in ukazal proti poldnu sovražnika prijeti. F. m. l. Urban je spodil sovražnika iz Montebello in prišel v Genestrello, kjer se je terd boj unel; tudi tukaj so naši premagali. Pa kmalo se je narastlo število sovražnika tako, da so se mogli naši — junaško se bojevaje — do Montebello nazaj umakniti. Po kervavem boju in junaški brambí so pustili nazadnje naši to mesto sovražniku, kateri se je tu ustavil in se ni upal, cesarske še dalje zasledovati. Zvečer so prišli naši zopet nazaj, od kodar so šli zjutraj na ogled. Svoj namen so dosegli, dasiravno je bilo plačilo njih truda kervavo; pa podučili so sovražnika, da ga ne bo tako lahko stalo, se s cesarskimi meriti, kakor so si domišljevali. Vse čete, ktere so bile v boju, so se junaško obnašale, in grof Stadion je pohvalil posebno regimente pešcov: nadvojvoda Karl, Hes, Don Miguel, Rossbach, Culoz, Hal-lerjeve huzarje in 3. batalijon lovcov. Grof Stadion je cenil število Francozov in Sardinov na 40,000, naših je bilo kakih 15,000. V tem boju so imeli naši 294 mertvih, 718 ranjenih, 283 jih je prišlo sovražniku v roke, pa je bilo 124 ranjenih med njimi. Presvitli cesar so se brez odloga zahvalili armadi za njih hrabrost. — Vradsko naznanilo francoškega generala Forey-a se ujema z unim f. z. m. Gyulai-a, in bilo je v boju 12 regimentov pešcov, več batalijonov lovcov in 1 regiment konjikov francozkih, potem 1 brigada in 1 regiment konjikov sardinskih. General Forey sam pravi, da je bilo 700 Francozov in Sardinov

ranjenih, koliko je bilo pa mertvih, še Francozje niso povedali. Da jih ni malo bilo, si more slednji misliti, kdor prevdari, da naznanjajo Francozi sami smert 1 generala in 3 polkovnikov. — Zastran glasovitega generala Garibaldi-ta piše „Oesterr. Correspondenz“, da je iz Vazeze s svojo četo naprej derl in v Como prišel; v celi okolici so bandera s laškimi tremi barvami vihrale. Garibaldi je razposlal Lombardom pismo, v katerem jih kliče v punt. Zuano je, da avstrijski f. m. l. Urban armado nabera, s katero se bode ustavil Garibaldi-tu. — Ker je sardinska armada s francozko popolnoma zedinjena, tudi sploh ne bomo od nje posebej govorili. Toliko pa pripovedujejo dopisovavci iz bojišča, da so cesarski huzarji in ulani že zdaj strah Sardincom in Francozom. — Nasledki vojske se že žalostno razodevajo na Sardinskem. Tako piše nekdo, da je okrog Alesandrije, dokler oko seže, vse drevje posekano; vse se je moglo sekiri podvreči, še celo hiše in pristave so poderli, ktere bi utegnile sovražniku zavetje biti. Avstrijske vjetnike so peljali v Marsilije. — Bolj važnih novic iz bojišča do danes nimamo.

Iz Dunaja. 6. dan t. m. se je v pripomoč naši armadi osnovala družba, kateri je ime: „patriotischer Hilfsverein während der Kriegsdauer“, to je „domoljubna pripomočnica za čas vojske“. Namen te družbe je nabirati milodare za vojskine potrebe ali v dnarji ali v drugih rečéh, ki se za armado potrebujejo, zlasti za ovezo ranjenih vojakov. V pismu od 15. maja preklicuje odbor napačno misel, da družba ta obsega samo Dunaj in doljno Avstrijo, ter pravi, da družba ta je namenjena vsem avstrijskim deželam in da glavni odbor dunajski želi le srednik biti med vsemi podružnicami v drugih deželah in posamnimi dobrotniki in pa med armado. Kdor v omenjeni namen armadi kaj daruje, pošlje svoj dar lahko družbi naravnost na Dunaj ali pa podružnici svojega kraja. Izmed tiste robe, ki se bo za ovezo ranjenih vojakov potrebovala, se najbolj želi tanko cufanje iz starega platna 4 do 6 pavcov dolgo in lepo podolgoma zloženo, — debelo cufanje tudi iz starega platna, katero pa utegne krajše biti in zmešano, — po pavcu, dva pavca in poltretji pavce široki platneni povoji; tudi flanelasti povoji 3 do 4 pavce široki in 3 do 6 vatlov dolgi se bojo radi vzeli, zraven vsega pa tudi po pol vatla ali cel vatel dolgi kosci novega ali starega platna. — Klic milodarne tukajšne družbe ni bil glas upijočega v puščavi, ker darovi v dnarji in drugih rečéh ji dotekajo obilno.

— Časnik „Presse“ piše, da se ponavljajo tiste dnarne zadrege, ktere so bile pred 10 leti zavaljo tega, da je nadavek srebra čedalje višje bil, cena papirnatega denarja pa padala; kupčija in obertnija peša in vse prihaja dražji. Dalje piše ravno ta časnik, da je 27. dan maja 120 centov srebra za derzavno kaso iz Štavnice (Šemnic) na Dunaj prišlo in se tukajšni banki izročilo; 26. maja je prišlo 204 cente krajcarjev tudi iz Štavnice na Dunaj.

— Danes so prišle ob veljavo na Laškem (v Lombardii) šestice, ktere so po novem dnarju 10 kr. vredne; po takem ne bo prihodnje majnkalo pri nas tega srebernega drobiža.

Iz Tersta 25. maja. Holandski parobrod, kateri je danes našo luko zapustil, da bi se v Rotterdam podal, je bil pred Benedkami od ene ondotnih francozkih vojnih ladij s strelom napaden, preiskan in potem v Terst nazaj poslan. — Iz Pole se je 21. maja pisalo, da so ondi francozke vojne ladije napovedane, da pa še niso tako blizo prišle, da bi se iz Pole moglo na-nje streljati. — Pisma od 27. maja pravijo, da je 8 angležkih ladij iz Zante se podalo na jadransko morje; 14 angležkih ladij je prišlo v Malto.

Iz zgornje Avstrije. Nadvojvoda Albreht je ogledoval pretečeni teden kardela cesarske armade, ktera je v zgornji Avstrii in na Solnograškem zbrana.